

Antonín Moštěk ...

... výroba lidových fajánsí

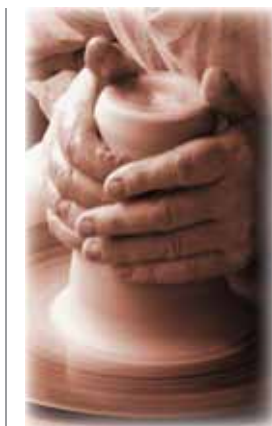

Antonín Moštěk se narodil 21. června 1941 ve Vlčnově. Díky kreslířskému nadání ho rodiče dali vyučit do družstva Lidová tvorba v Tupesích. Začal tedy navštěvovat učňovskou školu ve Strážnici, kde ho učil vynikající znalec výroby lidových fajánsí Heřman Landsfeld. Poté pokračoval v učení v tupeských dílnách. Po vyučení získával zkuše-

nosti v dílnách v Tupesích, Strážnici a Ratíškovicích, kde všude čerpal nové podněty a hledal svůj osobitý styl. V roce 1968 přešel do keramických dílen Oblastního střediska Ústředí lidové umělecké výroby v Uherském Hradišti. Zde mohl spolupracovat s významnými keramiky, jako byl Ladislav Znoj, Jaroslav Vlček, Jaroslav Petráš a další. Podílel se na zhotovování výrobků podle návrhů výtvarníků, zejména Aleny Kotrbové, a vedle toho dostal také příležitost vytvářet svoje vlastní realizace. Na jejich základě obdržel v roce 1972 titul Mistr lidové umělecké výroby. V roce 1979 začal pracovat v rodném Vlčnově, a to jako vedoucí nově zřízené fajanséřské dílny ÚLUV. Pod jeho vedením se zde vyučilo šest točůů a stejný počet „malářeček“ fajánsí.

Přestože historie novodobé výroby fajánsí na Slovácku není nijak stará a víceméně se omezuje pouze na dvacáté století, může těžit z bohaté škály historických vzorů a předloh. Jejich vznik je spojen s německy mluvící náboženskou sektou novokřtěnců, na Moravě obecně zvanou Habání nebo též Toufaři. Ze svých původních domovů si přinesli znalost výroby bíle polévané a pestře malované keramiky, výrazně renesančního tvarosloví a dekoru. Zboží si získalo značnou oblibu a stalo se součástí vybavení šlechtických domácností, odkud je postupně vytlačoval teprve porcelán. Vysokou prestižní hodnotu a estetické kvality fajánsových nádob oceňovali i měšťané a řemeslníci, kteří je využívali pro reprezentační účely, na což odkazují především cechovní džbány a talíře ze 17. a 18. století. To však již Habání dávno nesídlili na Moravě, odkud byli po Bílé hoře vyhnáni, ale v sousedství na západním Slovensku. Zde se jejich náboženské společnosti rozpadaly

a hrnčíři se postupně mísili s domácím obyvatelstvem. Znalost technologie přípravy keramické hmoty, bílé polevy i barev vysokého žáru, však zůstávala i nadále pečlivě strážným tajemstvím jednotlivých mistrů.

V jejich dílnách vznikal rozsáhlý sortiment zboží určený pro reprezentaci v selských a měšťanských interiérech.

Na upadající slávu malých dílen navázala v druhé půli 19. století Státní džbánkářská dílna v Modře. Snaha o pozvednutí výroby přivedla do jejich dílen Dušana Jurkoviče, studenty pražské umělecko-průmyslové školy, výtvarníky Artělu a v neposlední řadě i hrnčíře ze Slovácka. Z iniciativy Františka Kretze, Joži Úprky a dalších, uspořádal hodonínský Dům umění v roce 1914 kurs výroby fajánsí. Mezi jeho absolventy bychom našli i Ferdinanda Petráše a Jaroslava Úředníčka, pozdější zakladatele dílen v Tupesích a Mařaticích, v nichž byl položen základ novodobé výroby fajánsí na Slovácku.

V produkci vlčnovské dílny nacházíme jak repliky habánské a lidové tvorby minulých století, tak novodobé inspirace těmito vzory. Mimo to však v dílně vzniká i vlastní, autorská, produkce, která sice využívá jednotlivé tradiční prvky, dekor, barevnost a v menší míře i tvary, ovšem uplatňuje je v nových souvislostech s ohledem na vkus a potřeby současných uživatelů. Do této kategorie patří jídelní a čajové soupravy, vázy, svícny, misky, hrnky a další. Samostatnou kapitolu tvoří figurální tvorba Antonína Mošťeka inspirovaná náměty z bezprostředního okolí. Na rozměrných svícnech můžeme najít skupinu z vlčnovské jízdy králů, hornácké muzikanty a další motivy.

Práce v keramické dílně vyžaduje dnes, tak jako v minulosti, velkou míru samostatnosti, počínaje přípravou vhodné keramické hmoty, přes vytáčení střepu, jeho sušení, první vypálení - přežah, až po glazování bílou polevou, na níž se nanáší vlastní dekor. Přestože většina keramiků dokáže zvládat všechny tyto operace, právě malování vyžaduje velkou zručnost a tudíž i specializaci. Malířka nejprve vyznačí motiv měkkou tužkou, potom jej dlouhým a tenkým štětcem konturuje a teprve potom silnějším štětcem „mykáčkem“ vyplní plochu uvnitř. Po dokončení celého dekoru se výrobek pálí po druhé, přičemž teprve nyní vyniknou jásavé tóny použitých barev.

Práci Antonína Mošťeka nelze jednoznačně zařadit pouze do jedné kategorie. Díky značným znalostem a velké zručnosti patří zcela jistě mezi pokračovatele tradiční výroby fajánsí. Současně, díky přirozené invenci a nadání, dokázal posunout její tvary a dekor blíže současným spotřebitelům.

Antonín Moštek
Vičnov 148
687 61 Vičnov
tel. 572 675 129